

LBRIS

We know
books

TIBERIU CERCEL

Scrieri
despre
artă și
iubire

E I K O N

București, 2022

C u p r i n s

Argument / 7

Arta / 9

Artă și iubire / 63

Reproduceri / 79

Argument

În Cele 14 cărți scrise, până acum, cred că am încercat să fiu alergătorul de cursă lungă care se urmărește pe sine cu obstinția de a-și descoperi o vocație sau mai multe: arta și iubirea.

Arta pentru că am moștenit oarece talent de la mama mea și iubirea pentru că numai pe calea ei m-am putut apropia de oameni și de natură. Încercarea de a mă explica poate că este în plus față de panseurile și picturile mele care mi-au dat mulțumirea că nu am trăit degeaba!

Nu mă îndoiesc de faptul că pictura și scrisul nu sunt pentru mine decât compensații pentru Paradisul pierdut al copilăriei, al unui farmec și mister neconsumate încă în întregime, nici măcar la ospățul clipelor rememorării.

Curajul de a mă avânta în lumea picturii și a metaforelor literare a fost cules din fiecare floare, scoică, ori val de mare, cărora le-am dat sărutul retinei mele ca pe o pecete a eternității. Am ajuns la artă, probabil, căutând un orgasm intelectual care să mă pună în contact cu întregul adevăr pe care-l pot accepta numai din postura de accident particular dezvoltat într-un destin alternativ.

Cititorul meu trebuie să fie atras într-un culoar metaforic capitonat, circulând prin dreptul unor oglinzi în care se va vedea pe sine alături de mine, împărțind foamea, setea, nesomnul, revolta și jocul tandru al apropierii, încercând să descoperim împreună scânteia care ne umanizează, atipicul ciudățeniei care ne face asemănători, inventând o nouă potrivire.

Orice pictură de-a mea trebuie să se constituie parte a aceluia paravan optic pe care eu îl interpun între viață și moarte; un orizont de tensiune, șanț de apărare vertical prin care poți să cutreieri neînfricat, alegând cărarea care te face vizibil într-o lume invizibilă, sau invers.

Da, „Arta și gândirea trebuie scoase din ascundere” – Nicolae Steinhardt – nu am o altă justificare mai bună pentru pictura și cărțile mele.

Cu iubirea este la fel – o scot la buna mea vedere și a celui care mi-o dăruiește.

Nemaifiind profesor de arte, nu mai am pe cine învăța arta ca fenomen, astfel că, a rămas să mă mai învăț pe mine însumi. Așa s-a născut această carte scrisă pentru unii, dar și pentru mine.

Autorul

LBRIS

We know
books

ART A

*„Arta și gândirea
trebuie scoase din
ascundere.”*

NICOLAE STEINHARDT

Făcând artă mă aflu, oarecum, „sub acoperire”, pictura fiind și o formă de autoeducare; ar fi suficient să spun că mama mea a visat ca eu să fac treaba asta și sunt absolvit de oricare vinovăție.

În artă, din păcate, originalitatea se manifestă prin aparența ei care nu permite să treci de această perdea tehnicistă, pe cât de surprinzătoare, pe atât de atrăgătoare pentru unii. Este mai bine în astfel de situații să ne aplecăm privirea și să cugetăm la adâncurile resoartelor artei.

Am crezut că am talent văzând că pot să am unele reușite, dar nu mizez pe de-a-ntregul pe acesta. Da, mama mea a avut talent, dar nu și timpuri pentru a-l valorifica; eu parcă am avut de toate, dar... noile începuturi sunt foarte zgârcite cu noi.

Stilul meu pictural este dezlănțuit și determinat de cromatismul lucrărilor a căror obârșie este solară și trebuie privite ca o provocare...

O febră interioară, o intimitate cu tema noastră de tip conceptual trebuie să ne ducă la șevalet; virtuozități de natură mentală și sentimentul unei aventuri.

Nu contează tema, ci o anume motivare și modul de a o pune în valoare – în valoarea ta, așa cum Dumnezeu ne-a pus în valoarea lui. Apoi, gândul la atractivitatea sau contrarietatea determinată de lucrare.

Cine crede că vorbele fac literatura, sau culorile pictura, se mulțumește cu aparența operelor. Este adevărat că fără aceste aparențe ea, opera, nici nu ar fi vizibilă, dar dincolo de a vedea este a simți și apoi, a înțelege.

Toți profesorii de artă reușesc într-o formă, ori alta, să-și arate talentul și iscusința; pe mine mă atrag cei care nu dețin abilitatea de a-și exhiba menirea, trăind chiar în ea ca niște chiriași rău platnici ai neîndemânării de a se potrivi geniului care le-a fost alocat.

Pe lângă îndemânare, asemănată nu de puține ori cu talentul, mai este nevoie de inteligență, de una care-și caută neconținut certitudinile spirituale.

Talentul artistic, fără a avea revelația unei simțiri preexistente, nu duce mai departe decât la opera artizanală.

Talentul muncit excesiv își pierde aura sa de surpriză, atât de așteptată.

Ce putem face cu talentul sau înzestrarea care nu ne poate convinge?

Talentul este folositor doar celor care știu să se folosească de el.

Care sunt circumstanțele aprecierii operei de artă, despre asta se va discuta câtă vreme vor exista opere de artă.

Mediocritatea operei de artă, s-a dovedit, conține unele cârlige estetice, înghițite mai ales de degustătorii la rândul lor mediocri. Nadele estetice ale operelor mediocre sunt de mult brevetate în ochii celor care sunt atrași de glazura drăgălășeniilor tematice.

Nu cunosc prea bine ordinea acestor lucruri, mai întâi trebuie să fii adevărat și apoi artist, ori mai întâi artist și apoi adevărat!

În pictură, mângălelile care-și caută rostul seamănă cu persoanele din lume care se tot freacă una de alta fără a-și găsi vreo armonizare.

Un tablou devine artă nu numai prin virtuozitățile sale artistice ori prin pragmatismul său estetic, ci și atunci când, oricum ar fi lucrat, deșteaptă în noi o emoție, o stare de transvizualizare care să fie dedicată unei percepții intimiste de sorginte metafizică. În aprecierea artei este nevoie și de o subiectivitate fraternă cu năzuința autorului.

Dacă producția noastră artistică nu reușește să ne oglindească chipul interior, atunci ea ajunge pe căi rătăcite la privitor.

Dacă nimic din ceea ce pictăm nu seamănă cu cele reale, ne putem gândi că, de fapt, este invers?

Înainte de a fi apreciate operele de artă ar trebui să se mire cu plăcere de ele însele pentru a oferi acel zâmbet tandru al reciprocei concilierii într-o armonizare a percepției cu statutul estetic al operei, născându-se astfel acel inefabil al fenomenului artistic.

Ar trebui să se rușineze acele scriituri care încearcă să ne livreze sentimente care doar ar crește numărul mijloacelor noastre de a falsifica frumosul autentic.

Nu mă mai simt jenat când în scrierile mele aduc în prezentul amintirii acele momente care mi-au atenționat simțurile, cât de vechi ar fi ele, când mă gândesc la Paul Gauguin, la moartea căruia s-a găsit, în coliba lui Tahitiană, o mică lucrare numită „Sat Breton acoperit de zăpadă”, și aceasta în plin loc pe care el l-a ales cu încredințarea că este ultimul paradis terestru.

Fiind scriitor, vând o carte cu prețul unui pachet de țigări și asta dacă dau de un „fumător de cărți”; ca să scriu cărțile mele a trebuit să-mi fumez mare parte a vieții.

Pot să îmi tot povestesc viața și aventura simțurilor determinate de ea, dar mă așteptam să mă povestească și ea pe mine ca să știu, măcar, unde a greșit ea față de mine, chiar dacă nu știa asta.

Știu că arta este mai puternică decât mine, dar la umbra ei mi-am luminat sufletul.

Sunt bucuros că unele lucrări ale mele de pictură sau literatură au avut parte și de o altfel de evaluare sau apreciere decât cea financiară.

O adevărată transă melancolică mă face să simt mirosul de ulei și terebentină a atelierului facultății de arte, unde am fost fericit, în

confruntare cu arta și nesfârșitul câmp din dreptul ferestrei. Lumina de acolo a rămas pe tâmpla mea ca o emblemă a bucuriei de a fi.

Arta își caută adevărul dar, mai ales, și adevărul își caută arta.

Mă mir uneori, ca o despovărare, cum a reușit arta să nu piară, odată cu artificialitatea ei. Pentru mine, impresionismul și postimpresionismul sunt repere în care mi-am găsit rostul ca degustător de paradisuri naturale. Rostogolit ca un zar de destin, am reușit să cad favorabil în zona luminată a artei și a iubirii.

„O dramă a inteligenței” pretinde A. Camus, ar fi creativitatea, încununată de neliniștea ce uneori pare a fi din petale de trandafir și alteori din spinii trandafirului.

Imaginația are și ea arhetipurile sale și pot fi folosite, mai ales că arta își permite niște libertăți de interpretare a realului.

Arta care-și propune perfecțiunea poate deveni inumană.

În realizarea operei de artă, tehnicitatea oricât ar fi de bună, nu poate ascunde fermecătoarea sinceritate a autorului.

Fiind pasiv în fața subiectului, în pictură, vei fi pasiv și față de munca ta. Va ieși eventual o bună copie a subiectului. Absența vreunui concept personal poate dovedi îndemânare, dar nu și talent artistic.

Dacă mă gândesc la arta contemporană, îmi vine mai greu să afirm că și artele sunt măsura civilizațiilor culturale.

Se poate ca evoluția artelor contemporane să fie niște paravane pentru a masca dorința omului de a mai evolua într-o lume în care aproape nimeni nu mai vrea să se oglindească așa cum este, și imaginea noastră devine o temă nonfigurativă în jungla imaginilor care nu mai spun nimic.

Obsesia fiecărui pictor se află ascunsă în culoarea lui predilectă, așa cum pasiunea oricărui om iubitor se află ascunsă în inimile rătăcitoare, în speranța de a-și regăsi pulsul cel vindecător.

Pictorul trebuie neapărat să cunoască și să înțeleagă „logica lucrurilor”.

Se spune că în tablourile lui Luchian, lumina nu vine de afară, ci este înglobată în culorile picturii, ceea ce pare să fie un deziderat al artei picturale în care combustiiile cromatice să transmită o lumină aparte de o muzicalitate transcendentă.

Îmi place să pictez tablouri mici pentru a esențializa conceptual o temă care, privită fiind, va putea cu ușurință să dezvolte o senzație vizuală mai mare decât tabloul. Micuțul tablou a lui Paul Serusier, aflat la Muzeul d'Orsay, numit Talisman, a fost atât de mare, încât a întors o foaie în istoria artei moderne. Cel mai mic dintre măștișoare, dăruit fiind ca dedicație sentimentală, poate determina cea mai mare bucurie, așa și tablourile trebuie făurite cu pasiune.

Încerc să cred că valoarea unui tablou stă în dorința și bucuria de a-l fi pictat, iar dacă acesta place unora, înseamnă că își va îmbogăți garderoba aparențelor sale, ceea ce nu este rău deloc.

M-a atras întotdeauna persoana care, în expoziția aproape goală, se află de mai mult timp în fața unui tablou, rumegându-și ideile. Cu plăcere mă alătur acestuia pentru a participa la propria lui dilemă, descoperind senzații vizuale la care nici eu, autorul, nu m-am gândit.

Mă gândesc la trebăluirea mentală pentru scrierea unei cărți care nu poate fi devoalată la lansarea ei; astfel că, o lansare de carte ar trebui făcută după ce aceasta a fost citită, pentru a-i distinge rostul.

Perfectiunea tehnică nu întotdeauna ridică o operă de artă, ba, poate chiar să atragă atenția de la conținutul ei. Dau ca exemplu opus pe Chaïm Soutine, pictorul rus ale căror deformări și neglijențe constructive au făcut din el un stilist și un maestru al artei moderne.

Picasso, care după ce și-a părăsit excepționalul său desen realist, a trecut la contururi și forme al căror farmec se regăsesc tocmai în dilemele de percepție pe care le provoacă.

De fiecare dată, mai ales când nu erau vizitatori în sala de expoziție, mă plimbam prin fața tablourilor care aveau o oarecare jenă de a se arăta așa